

تجربه‌ی اجتماعی و مطالعات فرهنگی*

باشند.

چهار فصل بخش اول تحت عنوان فرعی «مطالعات فرهنگی در چارچوبی بین‌المللی» قرار دارد. لارنس گراس برگ^۲ اظهار می‌کند که طبقه‌بندی‌های اصلی مدرنیسم - ملت، سوژه^۳، عاملیت^۴ - در تبیین جهان فرهنگی و اجتماعی و در بحبوحه‌ی جریان‌های جهانی مردم، سرمایه‌ی اطلاعات و فرهنگ دیگر سودمند نیستند. گراس برگ پیشنهاد می‌کند که اولویت مفاهیم قرن هیجدهم و نوزدهمی زمان‌مندی^۵ و جغرافیا با مفاهیم فضایی یا اقلیمی یا ماشین‌ها جایگزین شود. دستاورد این کار، فعالیتی فکری است که می‌تواند روابط جدید و پایگاه‌های قدرت را ماهرانه‌تر دریابد و بنابراین به صورت پایگاهی سودمندتر به خدمت سیاست درآید. همچنین تلاش مگان موریس^۶ تصریح مرزهای مطالعات فرهنگی در هر دو زمینه‌ی فعالیت فکری و سیاسی آن است. سوءبرداشت‌های عامیانه و آکادمیک درباره‌ی مطالعات فرهنگی در استرالیا برای موریس زمینه‌ای را فراهم کرد که پروژه‌ی مطالعات فرهنگی را به شیوه‌ای برنامه‌ریزی شده، ساخته و پرداخته و تبیین کند.

فصل مربوط به گراهام مرداک^۷ توجه ویژه‌ای به جامعه‌شناسان دارد چرا که وی سوالاتی را که در کانون شک‌گرایی جامعه‌شناختی درباره‌ی مطالعات فرهنگی جای دارند، پیگیری می‌کند؛ این سوالات در باب روش، داده‌ها و ادعاهایی مربوط به فرهنگ و قدرت‌اند. مرداک آشکارا محققان مطالعات فرهنگی را به چالش می‌گیرد تا مستقیماً به موضوع اقتصاد سیاسی

مطالعات فرهنگی^۱ منشأ سوءتفاهم‌های بسیار و گاه‌گاهی مباحثات شدید بوده‌اند. و هنوز هم، در بسیاری از مراکز حرفه‌ای و دانش پژوهی، مطالعات فرهنگی رونق دارد. فهرست ناشران^۲، کتابفروشی‌ها، برنامه‌ی درسی، و جلسات کنفرانس پیوسته شامل بخش‌هایی‌اند که از این مطالعات تأسی می‌جویند. به رغم هرگونه برداشتی درباره‌ی مطالعات فرهنگی یک چیز مسلم است: مطالعات فرهنگی چیزی بیش از تفتنی گذرا یا آخرین مد فکری^۳ است. مطالعات فرهنگی با وجود یک حوزه‌ی بین‌المللی، حجم تعریف‌پذیری از کار و شبکه‌ی قابل شناسایی‌ای از فعالان^۴ و مجله‌ها مقبول و پذیرفته شده به نظر می‌رسد. علی‌رغم این موفقیت، آنجلا مک رابی و برخی از نویسندگان «بازگشت به واقعیت»^۵ معتقداند که مطالعات فرهنگی در نقطه‌ی عطفی قرار گرفته است. مطالعات فرهنگی باید مورد بازنگری قرار گیرد، خود را از تقلیدهای کورکورانه‌اش جدا کند، و با فعالیت فکری^۶ خود و دنیای سریع‌در حال تغییر برخورد کند جهانی که ادعای بررسی آن و قصد تحول آن را دارد.

مک رابی باتوجه به صداقت سنجشگرانه‌ی کار قبلی‌اش در مورد فمینیسم، فرهنگ مردمی، و پسامدرنیسم، به ویژه از چالش‌های پیش روی مطالعات فرهنگی آگاه است. یک درون‌مایه‌ی اصلی به مقالات کتاب جان داده و آنها را به هم پیوند داده است - هر کدام از این نویسنده‌ها نشان می‌دهند که چگونه تحلیل‌های مبتنی بر مطالعات فرهنگی می‌تواند تلاوم داشته باشد و همچنین این مطالعات علت عملکرد خاص خود

○ هرمن سندرزگری**
مترجم: معصومه اکبرزاده لاله

O Back To Reality: Social Experience and Cultural Studies.

O Angela McRobbie (ed)
O Manchester University Press
O ۱۹۹۷

نشانه‌شناسی و مردم‌شناسی نهادها

پژوهشکده مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی کشور با همکاری نشر افکار دست‌اندرکار تهیه‌ی چهار کتاب است.

«مردم‌شناسی جنسیت» اثر امیلیا نرسیسیانس که به مرور تاریخ و مبانی نظری این رشته و حوزه‌ها و گرایش مختلف آن می‌پردازد. از این نویسنده کتاب دیگری با عنوان «نشانه‌شناسی و مردم‌شناسی نهادها» نیز آماده‌ی چاپ است. «در زیر آسمانه‌های نور» مجموعه مقالاتی از دکتر ابوالقاسم اسماعیل‌پور در زمینه‌ی اسطوره‌پژوهی و ایران‌شناسی است. «اسطوره و فرهنگ» مجموعه‌ی سی‌گفت‌وگو درباره مردم‌شناسی و اسطوره با محققان و پژوهشگران این رشته در ایران است که به کوشش علیرضا حسن‌زاده تهیه شده است.

پیشگامان اقتصاد توسعه

«پیشگامان اقتصاد توسعه» نوشته جerald میر و ترجمه‌ی غلامرضا آزاد (ارمکی) است که نشر نی دست‌اندرکار انتشار آن است. گستردگی مضمون، تنوع مباحث، شناخت عرصه‌های جدید و دیدگاه‌های تحلیلی نو در اقتصاد توسعه از ویژگی‌های این کتاب است. مجموعه‌ی فصل‌های این کتاب از جنبه‌ی طرح موضوعات گوناگون از جامعیت خاصی برخوردار است: تحلیل دیدگاه‌های «پیشگامان»، یعنی نسل اول اقتصاددانان توسعه؛ بررسی دیدگاه‌های نسل دوم و نسل جدید؛ بررسی مسایل و وظایف ناتمامی که برای نسل آینده به جا مانده است؛ طرح پرسش‌های جدید و در عین حال دشوار؛ و مباحثی مانند توسعه‌ی انسانی، سرمایه‌ی اجتماعی، مخاطرات اخلاقی، اطلاعات نامتقارن، نارسایی‌های دولت و بازار، فقدان کارآفرینی، پسماند (ضریب بهره‌وری کل)، موانع موجود بر سر راه تجارت بین‌المللی، سرمایه‌ی انسانی ناکافی، دولت ناکارآمد، تعارض توزیعی، کنش جمعی، فن‌آوری، حفظ (تابه‌ی) محیط زیست، توسعه‌ی پایدار، جهانی شدن، تجارت خدمات، جریان‌های مالی بی‌ثبات، فقر، تغذیه، اشتغال کودکان، سواد (بی‌سواد)، بهداشت، رفاه اجتماعی، قشرهای آسیب‌پذیر، و دیگر ابعاد استانداردهای زندگی؛ و نیز بازنگری دیدگاه‌های کلاسیک و نئوکلاسیک، و جز آن، محتوای این کتاب را تشکیل می‌دهند.

از این انتشارات همچنین «اوضاع اقتصادی - اجتماعی موالی در صدر اسلام» نوشته‌ی جمال جوده و ترجمه‌ی مصطفی جباری و مسلم زمانی و «جنگ بوش‌ها» نوشته‌ی اریک لوران و ترجمه‌ی سوزان میرفندرسکی هم زیر چاپ است.

ترجمه‌ی اثری از باخنین

باخبر شدیم «رابله و دنیای او» اثر نویسنده‌ی شهیر روسی میخائیل باخنین توسط علی‌اصغر بهرامی در حال ترجمه است. این کتاب به همت پژوهشکده‌ی مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی کشور و نشر بقعه به چاپ خواهد رسید.

مسائل ایران

«اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی» مجموعه‌ی گفت‌وگو با عزت... سبحانی، محسن نوربخش، مسعود روغنی زنجانی، مسعود نیلی، محمدعلی نجفی و حسین عادل‌ی به همت بهمن احمدی امویی است که سیر حوادث اقتصاد سیاسی ایران در سال‌های پس از انقلاب را بررسی می‌کند. ناشر این کتاب (گام نو) همچنین کتاب‌های «نوسازی در ایران ۱۳۲۰-۱۳۰۰» نوشته‌ی امین بنایی و ترجمه‌ی سمیعی اصفهانی و دلیرپور و «اسلام، دموکراسی و روشنفکران دینی در ایران (از بازگان تا سروش)» نوشته‌ی فروغ جهانبخش و ترجمه‌ی خلیل پروین را زیر چاپ دارد.

لیبرالیسم، حکایت ناتمام

انتشارات روزنه، کتابی را با عنوان فوق و نوشته‌ی محمد توحیدفام زیر چاپ دارد. این کتاب با کاویدن ریشه‌های تاریخی، سیاسی و اقتصادی لیبرالیسم سعی در پیوند اندیشه و عمل لیبرالی در چشم‌انداز تاریخی دارد، تا این مکتب را همان‌گونه که رشد کرده و تطور یافته از آغاز تا به امروز به تصویر بکشد، هرچند که در این رهگذر از انتقادات وارد بر آن نیز غافل نمانده است.

فصل اول «چشم‌انداز تاریخی لیبرالیسم» بحثی در خصوص تاریخ تحولات لیبرالیسم در سه فرآیند مادی، دینی و سیاسی است که به عوامل خاستگاهی لیبرالیسم می‌پردازد. فصل دوم «مدل‌های لیبرالیسم: لیبرالیسم در عمل» به گونه‌های مختلف لیبرالیسم از آغاز تاکنون می‌پردازد. لیبرالیسم ارضی، لیبرالیسم کلاسیک، لیبرالیسم مدرن و لیبرالیسم نو الگوهایی هستند که مورد بررسی واقع شده‌اند. در فصل سوم «ویژگی‌های لیبرالیسم: لیبرالیسم در نظر»، مباحثی

چون اصالت فردگرایی، اصل رضایت و قرارداد، اصل قانون و حکومت مشروطه، اصل آزادی حق انتخاب، اصل برابری در فرصت‌ها، اصل عدالت اجتماعی براساس شایستگی، اصل تساهل و مدارا و اصل محدودی‌ی زندگی خصوصی و عمومی با رهیافتی عمدتاً سیاسی مورد بررسی قرار گرفته‌اند. سرانجام در فصل چهارم «نقد نظریه‌ی لیبرال» عمده‌ترین انتقادات وارد بر لیبرالیسم بررسی شده‌اند. این انتقادات عبارت‌اند از: نقد فردگرایی، نقد نظریه‌ی منافع عمومی، نقد نظریه‌ی دولت رفاه، نقد نظام سرمایه‌داری، برخوردهای لیبرالیسم با نهضت آزادی خواهی، فمینیسم و ناسیونالیسم و برخوردهای لیبرالیسم با کثرت‌گرایی، ایدئولوژی و دموکراسی.

مجموعه مقالات جامعه‌شناسی

معرفت

پژوهشکده‌ی حوزه و دانشگاه، مجموعه مقالات ارائه شده در همایش جامعه‌شناسی معرفت را در قالب کتابی به چاپ خواهد رساند. عناوین مقالات به شرح زیر است:

- نسبت میان جامعه‌شناسی معرفت و تجدد؛ دکتر حسین کچوئیان
- مکتب ادینبورا و جامعه‌شناختی کردن تمام عیار معرفت؛ دکتر سعید زیباکلام
- بنیادهای وجودی جامعه‌شناسی معرفت؛ حجه‌الاسلام والمسلمین پارسائیان
- شیوه‌ی جدید تولید دانش: ایدئولوژی و واقعیت؛ دکتر محمدمامین قانع‌راد
- تأملی در نسبت‌گرایی معرفت‌شناختی مانهایم؛ غلامحسین مقدم حیدری
- تأملی جامعه‌شناختی بر مباحث معرفتی علامه طباطبایی؛ حجه‌الاسلام حسین اژدری‌زاده
- تبارشناسی میشل فوکو؛ احمد بستانی
- تعیین اجتماعی معرفت دینی از دیدگاه دورکیم؛ سیدمحمدتقی موحدابطحی
- کانت‌گرایی بارزترین زمینه‌ی معرفت‌شناختی جامعه‌شناسی معرفت؛ دکتر فتحعلی اکبری
- نگاهی به پاره‌ای از مطالعات وجودشناختی، معرفت‌شناختی و منطقی در جامعه‌شناسی معرفت؛ بیژن عبدالکریمی
- رابطه‌ی میان معرفت‌شناسی و جامعه‌شناسی معرفت؛ عبدالرضا علیزاده
- پیشینه‌ی فلسفی جامعه‌شناسی معرفت؛ مجید کافی